REGIONALT RESURSCENTRUM FÖR KVINNOR I SKÅNE

Utveckling av kvinnors företagande i Skåne

Utveckling i siffror
Attitydundersökning

REGION SKÅNE

Inledning

Rapporter och statistik som sammanfattas i publikationer är i huvudsak skrivna ur ett Sverigeperspektiv eller länsperspektiv. De beskriver ofta läget under ett visst år.

Kartläggningen som presenteras i denna rapport är genomförd inom ramen för Program för kvinnors företagande som drivs av Regionalt ResursCentrum för kvinnor i Skåne, Region Skåne. Den har finansierats av Nutek och Region Skåne.

Min uppgift har varit att åskådliggöra utvecklingen av kvinnors företagande i Skåne. Så här är det!

Utgångspunkten i denna rapport är yrkesverksamma företagare. Vilket innebär att statistiken kan skilja sig från till exempel Nuteks statistik.

Jag fick mycket hjälp och synpunkter från Skåne Nordväst, ALMI, Nyföretagarcentrum och Företagarna, som även bistod mig i uppbyggandet av webbenkäten, och naturligtvis internt i Region Skåne. Kartläggningen föregicks av en pilotstudie, där kommuner och organisationer i nordvästra Skåne lämnade värdefulla synpunkter för det fortsatta arbetet.

Rapporten utgör ett diskussionsunderlag för fortsatt arbete. Jag hoppas att det blir en spännande läsning!

Christina Arvesen

En utförlig rapport finns att hämta på www.skane.se/resurscentrum

Har du frågor kring denna publikation?
Christina Arvesen, 073-755 50 26, christina.arvesen@skane.se

Regionalt ResursCentrum för kvinnor i Skåne – RRC
Bodil Nilsson, 040-623 97 54, bodil.c.nilsson@skane.se
Region Skåne/RRC, Stortorget 9, 6 v, 211 22 Malmö

Sammanfattning

År 2004 fanns det 63 673 företagare i Skåne. Men alla företagare är inte yrkesverksamma. De yrkesverksamma är 51 239 (15 306 kvinnor och 35 933 män). Om inget annat anges är det i fortsättningen yrkesverksamma företagare som bearbetas statistiskt i denna rapport.

Kvinnorna utgör cirka 51 procent av befolkningen i Skåne och cirka 30 procent av företagarna är kvinnor. Statistiken kan variera beroende på att man ibland utgår från ett större underlag utifrån olika definitioner. Nuteks uppskattning är att kvinnorna utgör 25 procent av företagarna.

Antalet kvinnor och män som är företagare ökar både i tätorten och på landsbygden under perioden 1998–2004. Kvinnorna har generellt en högre andel gymnasie- och högskoleutbildade företagare i jämförelse med män.

Företagerskor i Skåne år 2004 är främst representerade i följande branscher: Försäljning av varor, Skönhet (t ex frisörer, hudvård) och Kommunikation (t ex reklam och IT-tjänster).

Antalet av kvinnor nystartade företag har ökat i Skåne. Men andelen nystartade företag med kvinnor i ledningen är i stort sett oförändrad.

Kvinnor som driver företag i Skåne anser att man som företagare får möjlighet till självständigt arbete, att förverkliga sina idéer, personlig utveckling och möjlighet att kombinera arbete och familj.

Finansieringen har framförallt skett med eget kapital. Man anger att företagande är den huvudsakliga sysselsättningen och många arbetar deltid i sina företag.

När man anger expansion och tillväxt vill man öka omsättningen, inte nyanställa. Expansion kommer i huvudsak att ske med egen finansiering eller kapital som genererats i företaget. Som stöd i utvecklingen av företaget efterfrågar man mentorer.

Metoden och erfarenheter

Metoden

Kvinnors företag inbegriper ofta flera verksamheter – huvudsysselsättningen kompletteras ofta med utbildning och rådgivning – därför har en omklassificering av SNI-koderna[1)] skett.

Följande kategorisering har använts:

- Tillverkning inklusive hantverk och konst (t ex tapetserare, möbelvård-, keramik-, livsmedel-, annan tillverkning/bearbetning)
- Bygg
- Kommunikation (t ex reklam, kommunikation, IT-tjänster)
- Hälso- och sjukvård (t ex läkare, ergonom, sjukgymnast – vårdavtalsgrundande, hälso- och sjukvårdsrelaterade kurser)
- Friskvård (t ex Spa, massage, meditation, friskvårdsrelaterade kurser)
- Skönhet (t ex frisör, nagelbyggare, färg- och stilanalys, ansikts- och kroppsbehandlingar, skönhetsrelaterade kurser)
- Utbildning (t ex i ledarskap, ekonomi, organisation, personalutbildning – företagsinriktad)
- Rådgivning (t ex sekreterarservice, bokföring och bokslut, personlig- eller affärsutveckling, coach)
- Övrigt (t ex el, gas och vattenförsörjning, finansiell verksamhet, förvärvsarbete i hushåll)

Omklassificeringen har inneburit att det som vi i dagligt tal benämner som friskvård inte är en traditionell bransch för kvinnor. Med uppdelning i tre klasser visar det sig att skillnaderna inte är så stora när det gäller Hälso- och sjukvård och Friskvård, men kvinnor dominerar i Skönhetsbranschen.

Utgångspunkten i denna rapport är yrkesverksamma företagare. Vilket innebär att statistiken kan skilja sig från statistik med annan utgångspunkt.

1) SNI-koder: klassificering av branscher

Källor:
SCB/Region Skåne Skånedatabasen
ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier)
Nutek
Webbaserad enkät

Erfarenheter

Att beskriva ökning/minskning i procent kan vara missvisande. Antalet företagande kvinnor ökar under perioden 1998–2004.
Andelen företagande kvinnor i procent är i stort sett oförändrad, eftersom antalet företagande män också har ökat.

Många kvinnor som driver företag vill att deras verksamhet ska växa och framförallt ur en ekonomisk synvinkel.

Om fler kvinnor ska kunna försörja sig på sina företag är det framför allt stödinsatser i form av affärsutveckling som krävs. Som stöd i utvecklingen av företaget efterfrågar man mentorer.

Medelåldern är hög och det finns en potential för att fler företag skulle kunna startas av yngre kvinnor.

Det är relativt många kvinnor i Skåne, som driver företag. Antalet företag som drivs av kvinnor ökar i hela Skåne. Vissa genomgående skillnader finns mellan regiondelarna. Och även mellan olika kommuner.

Vad skillnaderna beror på visar inte statistiken eller attitydundersökningen. De är förmodligen ett resultat av en kombination av många olika faktorer. Det kan vara skillnader i företagskultur och företagsstruktur, skillnader i tillgången på målgruppsanpassad affärsrådgivning eller skillnader i marknadsförutsättningar.

Antal företagare

Antal företagare

År 2004 fanns det 63 673 företagare i Skåne. Men alla företagare är inte yrkesverksamma. De yrkesverksamma är 51 239 (15 306 kvinnor och 35 933 män).

Om inget annat anges är det i fortsättningen yrkesverksamma företagare som bearbetas statistiskt.[1)]

Av det totala antalet företagare (män och kvinnor) återfinns:

26,5 procent i Skåne Nordväst
16,8 procent i Skåne Nordost
45,5 procent i Skåne Sydväst
11,2 procent i Skåne Sydöst

[1)] Regiondelarnas statistik, källa: SCB/Region Skåne, Skånedatabasen

Om man utgår från samtliga kvinnor som driver företag i Skåne är fördelningen 2004 enligt följande:

27,4 procent i Skåne Nordväst
(en minskning med 1 procent under perioden 1998–2004)

15,4 procent i Skåne Nordöst
(en minskning med 1,6 procent under perioden 1998–2004)

45,8 procent i Skåne Sydväst
(en ökning med 3,7 procent under perioden 1998–2004)

11,4 procent i Skåne Sydost
(en minskning med 1,1 procent under perioden 1998–2004)

Dock har antalet företagande kvinnor ökat i samtliga regiondelar.

Regiondelarnas andel av företagare år 2004 samt regiondelarnas andel av samtliga kvinnor som är företagare

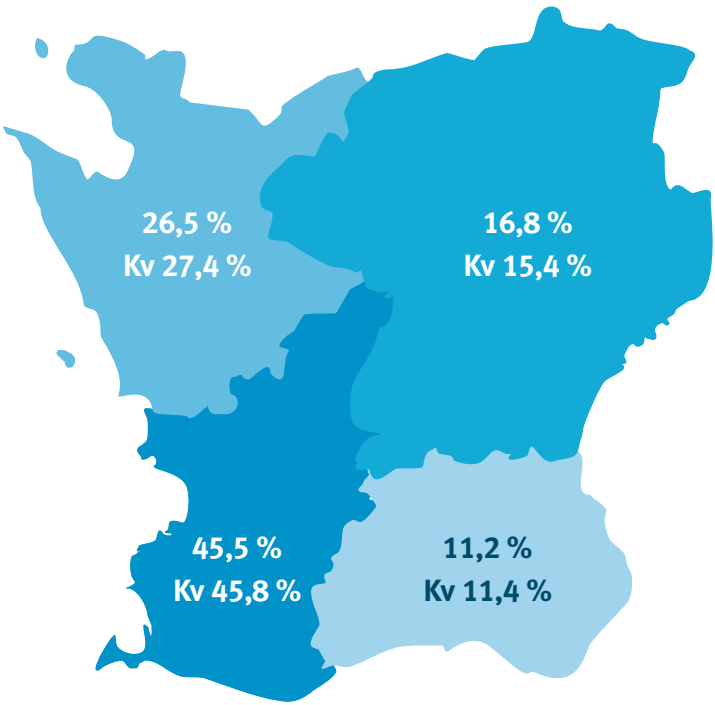

Företagande i tätort och på landsbygd

under perioden 1998-2004

Tätort

År 2004 fanns det totalt sett i Skåne 37 008 yrkesverksamma företagande män och kvinnor i tätorten.

När det gäller kvinnor som driver företag har situationen mellan år 1998 och 2004 förändrats enligt följande:

Skåne har ökat med 26,8 procent (2 400 st).

Skåne Nordväst har ökat med 21,2 procent (553 st).

Skåne Nordöst har ökat med 10,5 procent (134 st).

Skåne Sydväst har ökat med 36,6 procent (1 588 st).

Skåne Sydöst har ökat med 17,0 procent (125 st).

När det gäller män som driver företag har situationen mellan år 1998 och 2004 förändrats enligt följande:

Skåne har ökat med 34,1 procent (6 525 st)

Skåne Nordväst har ökat med 26,6 procent (1 418 st).

Skåne Nordöst har ökat med 25,3 procent (723 st).

Skåne Sydväst har ökat med 44,8 procent (4 146 st).

Skåne Sydöst har ökat med 14,1 procent (238 st).

Landsort

År 2004 fanns det i Skåne 14 231 yrkesverksamma företagande män och kvinnor på landsbygden.

När det gäller kvinnor som driver företag har situationen mellan år 1998 och 2004 förändrats enligt följande:

Skåne har ökat med 19,1 procent (634 st).

Skåne Nordväst har ökat med 18,0 procent kvinnor (159 st).

Skåne Nordöst har ökat med 16,3 procent (132 st).

Skåne Sydväst har ökat med 31,2 procent (258 st).

Skåne Sydöst har ökat med 10,7 procent (85 st).

När det gäller män som driver företag har situationen mellan år 1998 och 2004 förändrats enligt följande:

Skåne har ökat med 17,2 procent (1 507 st).

Skåne Nordväst har ökat med 14,4 procent (333 st).

Skåne Nordöst har ökat med 21,2 procent (466 st).

Skåne Sydväst har ökat med 25,1 procent (579 st).

Skåne Sydöst har ökat med 6,6 procent (129 st).

Antal företagare i tätort och på landsbygd år 2004

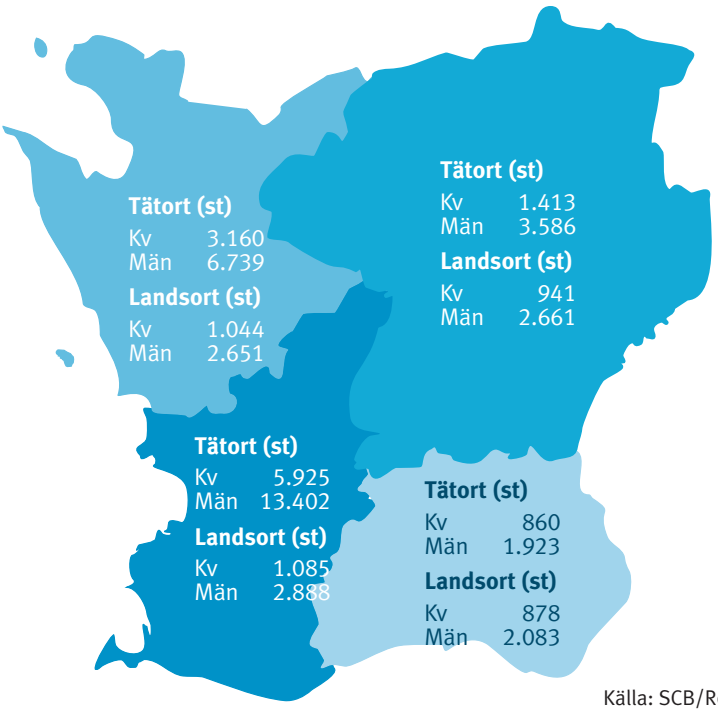

Källa: SCB/Region Skåne, Skånedatabasen

Andelen företagande kvinnor i respektive regiondel

samt ökning 1998–2004

Kvinnorna utgör cirka 51 procent av befolkningen och cirka 30 procent av de yrkesverksamma företagarna är kvinnor. Denna situation har inte förändrats under åren 1998–2004. Statistiken kan variera beroende på att man ibland utgår från ett större underlag utifrån olika definitioner. Nuteks uppskattning är att kvinnorna utgör 25 procent av företagarna. I denna rapport tas endast hänsyn till de yrkesverksamma företagarna.

Yrkesverksamma företagare år 2004 är:

30 procent i Skåne

Skåne Nordväst 30,9 procent

Skåne Nordöst 27,4 procent

Skåne Sydväst 30,1 procent

Skåne Sydöst 30,3 procent

Under perioden 1998–2004 har antalet företagande kvinnor och män ökat – i Skåne totalt sett och i respektive regiondel.

Ökningen är störst bland företagande kvinnor och män i Skåne Sydväst och Skåne Nordväst.

Ökningen är minst dubbelt så stor bland män jämfört med kvinnor utom i Skåne Sydöst.

När det gäller andelen kvinnor som driver företag i respektive kommun finns följande bild år 2004:

Över genomsnittet (dvs fler än 30 procent av företagarna som är kvinnor): Båstad, Helsingborg, Höganäs, Lund, Malmö, Simrishamn, Vellinge, Ystad och Ängelholm.

Andelen företagande kvinnor år 2004 samt ökning under perioden 1998–2004

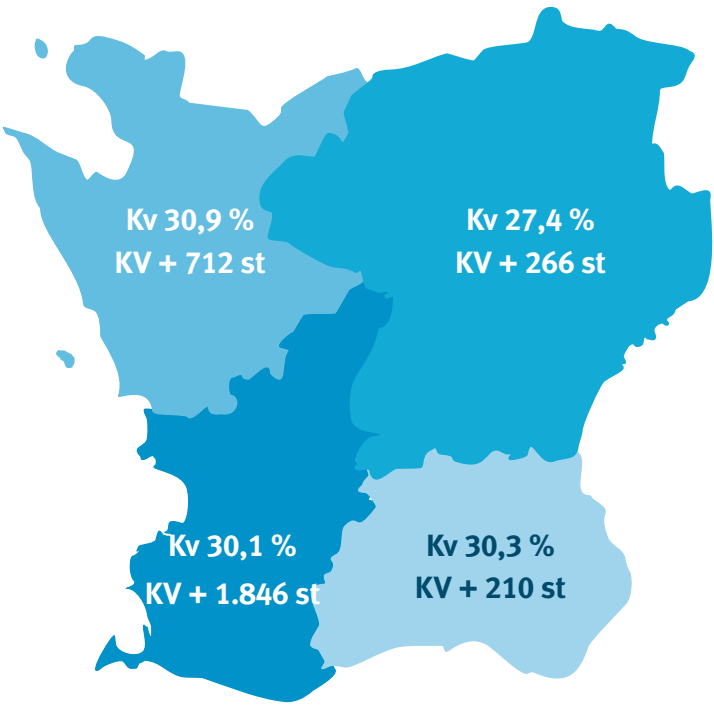

Källa: SCB/Region Skåne, Skånedatabasen

Val av bolagsform

Under perioden 1998–2004 har valet av aktiebolag som bolagsform bland kvinnor och män som yrkesmässigt driver företag i Skåne ökat från 26,7 procent till 32,4 procent.

I Skåne Nordväst har andelen ökat från 30,2 till 34,9 procent

I Skåne Nordöst har andelen ökat från 26,7 till 32,0 procent

I Skåne Sydväst har andelen ökat från 25,2 till 32,4 procent

I Skåne Sydöst har andelen ökat från 23,8 till 27,6 procent.

Män väljer oftare bolagsformen aktiebolag jämfört med kvinnor i Skåne. Procentuellt sett har andelen kvinnor i Skåne som driver aktiebolag, i jämförelse med andra bolagsformer inklusive enskild firma, minskat från 25,8% till 23,7% procent under perioden 1998–2004.

Dock har antalet kvinnor som driver aktiebolag ökat från 3 165 till 3 622. Under samma period ökade antalet kvinnor som driver bolag i annan bolagsform än aktiebolag från 9 107 till 11 684.

I samtliga regiondelar har det skett en ökning bland företagare och då i första hand företagare som driver verksamhet i andra bolagsformer än aktiebolag. Därför är andelen inte ett bra mått. Procentuellt sett visar statistiken en minskning av aktiebolag, men antalsmässigt har det skett en ökning.

Att flest aktiebolag startas av män kan bero på branschval. Kvinnor startar inom t ex skönhetsbranschen och konsultverksamhet, medan män startar flest företag inom bygg och hantverk. Verksamheter som är mer kapitalkrävande och därför drivs i aktiebolagsform.

Val av aktiebolag som bolagsform år 2004

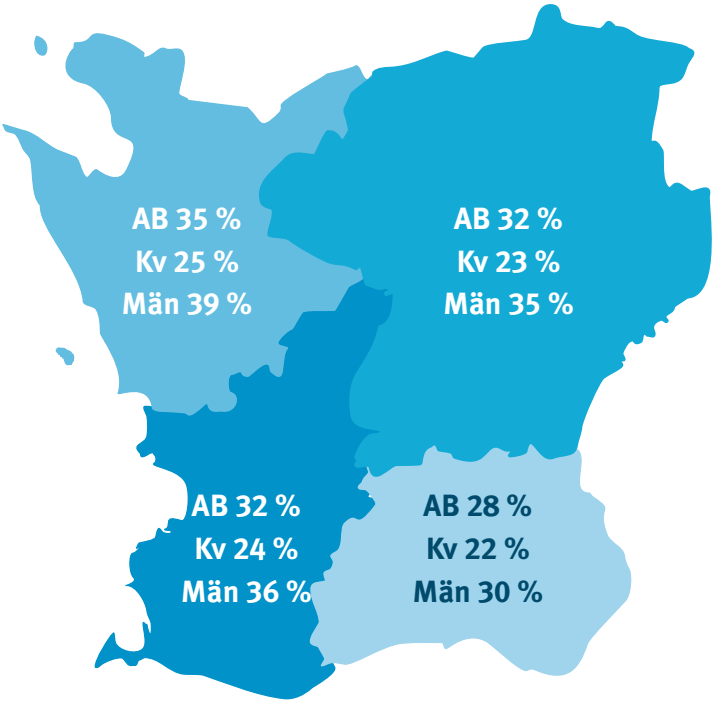

I Skåne Nordväst har andelen kvinnor som driver AB i jämförelse med övriga bolagsformer minskat från 28,1 till 25,2 procent (dock har antalet ökat från 981 till 1 060, och övriga bolagsformer har ökat från 2 511 till 3 144).

I Skåne Nordöst har andelen kvinnor som driver AB i jämförelse med övriga bolagsformer minskat från 26,2 till 22,8 procent (antalet har minskat från 548 till 537, och övriga bolagsformer har ökat från 1 540 till 1 817).

I Skåne Sydväst har andelen kvinnor som driver AB i jämförelse med övriga bolagsformer minskat från 24,3 till 23,5 procent (dock har antalet ökat från 1 253 till 1 644, och övriga bolagsformer har ökat från 3 911 till 5 366).

I Skåne Sydöst har andelen kvinnor som driver AB i jämförelse med övriga bolagsformer minskat från 25,1 till 21,9 procent (antalet har minskat från 383 till 381, och övriga bolagsformer har ökat från 1 145 till 1 357).

Källa: SCB/Region Skåne, Skånedatabasen

Åldersstruktur och utbildningslängd

Ålderstrukturen bland företagarna

Procentuellt sett är det flest kvinnor och män som driver företag i åldersskategorin 45–65 år, följt av åldersskategorin 35–44. I regiondelarna har det skett en minskning av företagare i åldersgrupperna:

1998–2004

Ökning i samtliga ålderskategorier med följande undantag – dvs i dessa ålderskategorier minskar antalet företagare

Region	Kvinnor	Män
NV	0–24 år	65+ år
NÖ	23–34 år	65+ år
SV		
SÖ		0–24 år, 25–34 år, 65+ år
Skåne		65+ år

Källa: SCB/Region Skåne, Skånedatabasen

Kvinnors utbildningslängd

Gymnasieutbildning är vanligast bland företagarna.

Kvinnor som driver företag är i högre grad än män akademiskt utbildade.

I Skåne år 2004 hade 18,4 procent grundskolekompetens, 50,1 procent hade gymnasiekompetens och 31,5 procent hade högskolekompetens.

Motsvarande värden för män var: 25,3 procent hade grundskolekompetens, 48,9 hade gymnasiekompetens och 25,8 procent hade högskolekompetens.

Generellt gäller att andelen företagande kvinnor (och män) med högskoleutbildning ökat.

Utbildningslängd hos företagande kvinnor år 2004

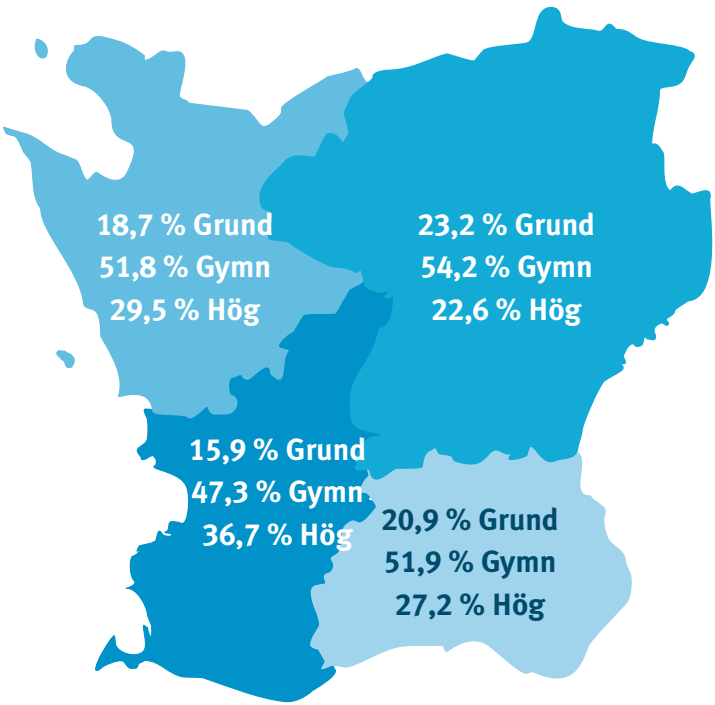

Källa: SCB/Region Skåne, Skånedatabasen

I vilken bransch bedriver man verksamhet?

– egen kategorisering

Företagerskor i Skåne år 2004 är främst representerade i följande branscher: Försäljning av varor (2 781), Skönhet (t ex frisörer, hudvård) (1 883) och kommunikation (t ex reklam och IT-tjänster) (1 683).

Flest företagande män i Skåne drev företag i följande branscher: Tillverkning inkl hantverk och konstnärer (8 432), Försäljning av varor (6 857) och Bygg (5 189).

Om man utgår från ökning i antal kvinnor som driver företag i Skåne är det följande branscher som ökar mest under perioden 1998–2004: Rådgivning, Kommunikation och Hälso- och sjukvård. Om man utgår från procentuell ökning är det Friskvård, Utbildning och Rådgivning.

För männen är det följande branscher som ökar mest utifrån antal i Skåne: Kommunikation, Försäljning av varor och Bygg. Om man utgår från procentuell ökning är det Friskvård, Rådgivning och Hälso- och sjukvård.

Om man utgår från minskning i antal kvinnor som driver företag i Skåne är det Tillverkning inkl hantverk och konstnärer, Bygg och Transport. Det samma gäller den procentuella minskningen. När det gäller män finns ingen minskning i branscherna i Skåne.

År 2004 – flest kvinnor driver företag i branscherna:

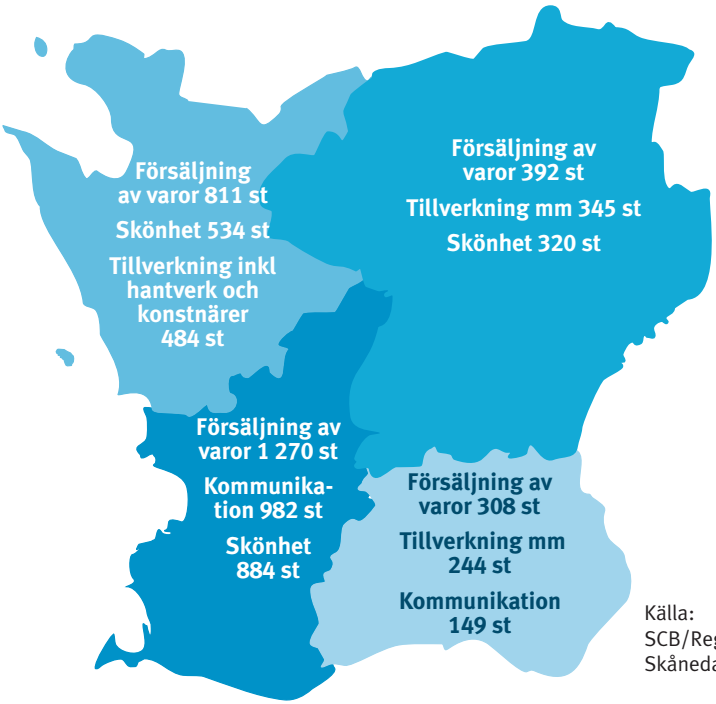

Källa:
SCB/Region Skåne,
Skånedatabasen

Egen kategorisering av branscher:

- Tillverkning inklusive hantverk och konst (t ex tapetserare, möbelvård-, keramik-, livsmedel-, annan tillverkning/bearbetning)
- Bygg
- Kommunikation (t ex reklam, kommunikation, IT-tjänster)
- Hälso- och sjukvård (t ex läkare, ergonom, sjukgymnast – vårdavtalsgrundande, hälso- och sjukvårdsrelaterade kurser)
- Friskvård (t ex Spa, massage, meditation, friskvårdsrelaterade kurser)
- Skönhet (t ex frisör, nagelbyggare, färg- och stilanalys, ansikts- och kroppsbehandlingar, skönhetsrelaterade kurser)
- Utbildning (t ex i ledarskap, ekonomi, organisation, personalutbildning – företagsinriktad)
- Rådgivning (t ex sekreterarservice, bokföring och bokslut, personlig- eller affärsutveckling, coach)
- Övrigt (t ex el, gas och vattenförsörjning, finansiell verksamhet, förvärvsarbete i hushåll)

Hur många nya företag startade 2005?

Antal nystartade företag har ökat under perioden 2001 till 2005 i Skåne. Dock innebär inte ett ökat antal nyregistrerade företag att det har tillkommit lika många företagare.

Varje år startas 5–6 000 nya företag i Skåne.

År 2005 startades i Skåne 2 550 Aktiebolag och 4 627 Övriga bolagsformer (Källa: Nyföretagarbarometern). Nuteks uppskattning för år 2005 är 6 249.

Enligt ITPS startas drygt 80 procent av företagen inom tjänstesektorn.

I Skåne Nordväst var motsvarande siffra 81 procent

I Skåne Nordost 77,6 procent

I Skåne Syd 84,0 procent

Enligt Nutek har andelen kvinnor som startar företag ökat från 25 procent till 30 procent i Sverige. Men trots ökningen är kvinnorna fortfarande underrepresenterade om man jämför dem med andelen kvinnor i relation till befolkningen i arbetsför ålder.

Andelen nystartade företag med kvinnor i ledningen ligger nu på 31 procent enligt ITPS.

I Skånes är andelen nystartade företag med kvinnor i ledningen enligt ITPS följande:

Skåne Nordväst 35 procent

Skåne Nordost 23 procent

Skåne Syd 32 procent

Nyföretagandet bland personer med utländsk härkomst i Skåne är något högre än för Sverige totalt.

Nystartade företag i Skåne 2005

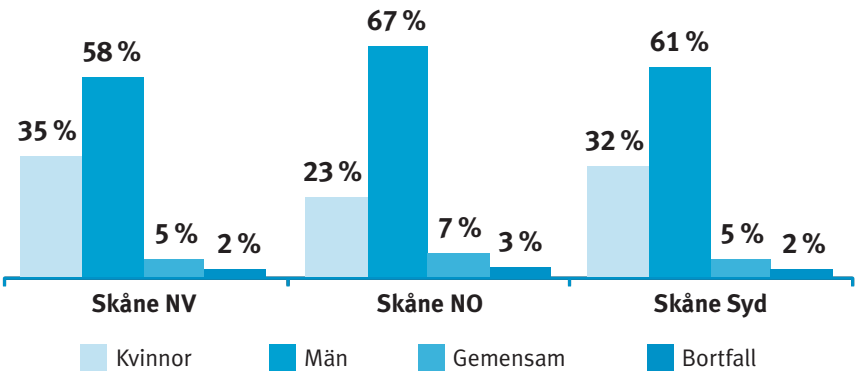

Källa: ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) och Nutek

Attityd

– till att vara företagare

Under hösten 2006 genomfördes en attitydundersökning bland kvinnor som driver företag i Skåne.

309 företagerskor svarade på en webbaserad enkät

Spridningen av enkäten har skett genom nätverk och organisationer som har kontakt med kvinnor som driver företag.

Resultatet av webbenkäten kan ses som en fingervisning. Troligen är det de mest engagerade som svarat. Hade bilden varit annorlunda om enkäten besvarats även av dem som inte ingår i ett nätverk eller finns med i organisationernas adresslistor?

Fördelar med att vara företagare

- Självständigt arbete
- Förverkliga ideér
- Personlig utveckling
- Att kombinera arbete och familj

Däremot valde ett fåtal svarsalternativen tjäna mycket pengar eller status.

Att vara företagare innebär ...

- Ekonomisk osäkerhet
- Mycket tid och engagemang
- Krångliga regler
- Mindre trygghet

Alternativet att företagande är ensamt valdes inte i någon större omfattning.

Hur finansierade man företagsstarten?

Framförallt har det skett med eget kapital 48 procent, Starta-eget bidrag 23 procent, bank 17 procent och lån från närstående 4 procent. De övriga har antingen haft tillräckligt med uppdrag redan vid företagsstarten eller har haft en kombination av finansieringsformer.

Finansiering – företagsstart

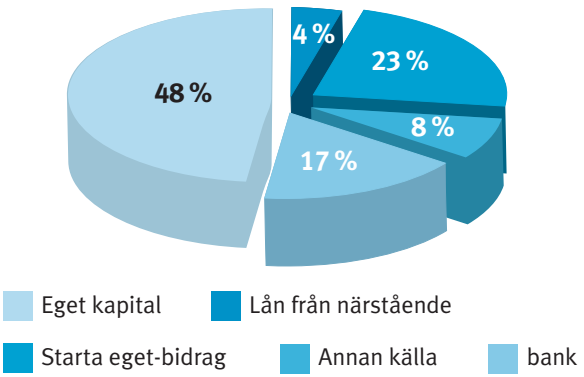

Källa: Webbenkät

Hälften anger att de arbetar heltid i sina företag. Flertalet har företagandet som sin huvudsakliga sysselsättning dvs deltidsföretagandet är vanligt.

Framtiden

Vad vill man i framtiden?

Två tredjedelar av dem som besvarat enkäten vill expandera eller växa och detta oavsett om man bedriver verksamhet i tätort eller på landsbygd. Främst anges nuvarande område eller närområdet som tillväxtområde. 19 procent vill växa internationellt.

När man anger expansion och tillväxt är det inte nyanställning man tänker på (8 procent) utan mer i ekonomiska termer (47 procent). Även om man anger nya marknader (25 procent) eller produkter (13 procent) är säkerligen syftet ökad omsättning.

När respondenterna anger att de ska expandera kommer det i huvudsak att ske med egen finansiering eller kapital som genererats i företaget (80 procent). 11 procent anger bank.

Vilken kompetensutveckling behöver man?

Utbildningsnivån är hög. Över 74 procent har eftergymnasial utbildning eller högskoleutbildning. Kompetensutveckling som efterfrågas är i första hand marknadsföring och ekonomi, gärna datoriserat. Men även kunskap om att driva företag (inklusive juridik) och ledarskaputveckling anges i hög grad.

Vad anser man om extern hjälp?

Av 309 respondenter är det 36 som har externa styrelseledamöter och av dessa efterfrågade 13 mer extern hjälp. 19 hade dessutom en ledningsgrupp. Av de resterande är det endast 3 som önskar sig en ledningsgrupp.

Bland samtliga respondenterna är det 43 som har en ledningsgrupp och 91 som har en mentor eller coach. 11 vill ha en ledningsgrupp och 60 vill ha en mentor eller coach.

Tillväxt

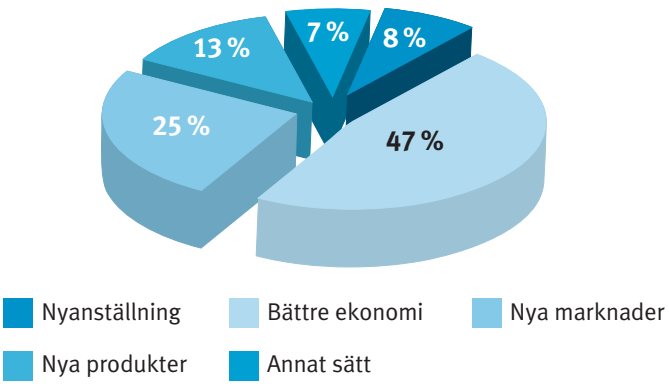

Finansiering – Expansion

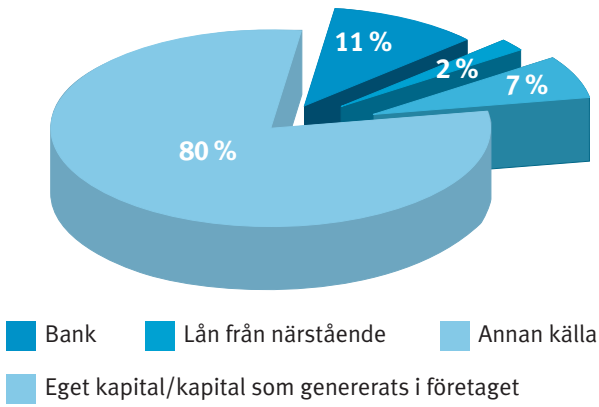

Källa: Webbenkät

Utveckling av kvinnors företagande i Skåne ingår i Program för kvinnors företagande. I detta projekt har vi kartlagt följande:

- Vad driver kvinnor att starta företag i Skåne och hur ser kvinnors företagande ut?
- Hur har kvinnors företagande förändrats?
- Vad kännetecknar kvinnors företagande?

Syftet med kartläggningen är att belysa kvinnors företagande för att öka kunskaperna om kvinnors företagande i rådgivning och information.

ResursCentrum

för kvinnor i Skåne

NUTEK

Verket för näringslivsutveckling

Regionalt ResursCentrum för kvinnor i Skåne, Stortorget 9, 6 vån, 211 22 Malmö
www.skane.se/resurscentrum